

Inhoudelijk verslag 2023

Stichting Open Monumentendagen Leiden

36^e editie Open Monumentendagen Leiden, een terugblik

De Open Monumentendagen Leiden beleefde de warmste editie ooit. De extreem hoge temperatuur weerhield bezoekers gelukkig niet om naar de stad te komen. Naar schatting 14.364 bezoekers namen een kijkje in de 32 voor publiek opengestelde monumenten. In totaal werden ruim 35.910 bezoeken gebracht aan monumentale panden. Er was weer een uitgebreid programma. Naast rondleidingen in monumenten was er ook een fiets- en wandelroute, een muziek- en korenprogramma met optredens van 25 koren, diverse activiteiten voor en door jeugd.

Vanwege de kwetsbaarheid van enkele panden, werd voor die panden gebruik gemaakt van een digitaal reserveringssysteem via de landelijke website van de Vrienden Loterij Open Monumentendag. De meeste monumenten en locaties waren zonder reservering te bezoeken. In alle panden werd aan de poort geteld. Voor een aantal activiteiten en speciale rondleidingen is eveneens gebruik gemaakt van de reserveringsmogelijkheid via de website.

Infopunt OMD in het Stadhuis

Het startsein voor de Open Monumentendagen werd zaterdagochtend gegeven door Interim Burgemeester Peter van der Velden in het Atrium van het Stadhuis. Daar bevond zich ook het Infopunt van de OMD en de informatiemarkt ingericht waar zowel de Historische Vereniging Oud Leiden met o.a. De Stem van Leiden over *Oral history* als ook Stichting Historisch Leiden op de kaart een plek hadden. Erfgoed Leiden verzorgde een doorlopende filmvertoning met beelden van het Leidse verenigingsleven. Bezoekers konden verder onder begeleiding van gemeenteraadsleden een kijkje nemen in het stadhuis zelf, in de Burgerzaal, de Raadszaal en de bestuursvleugel.

Programma Levend Erfgoed

De Europese Erfgoed koepelorganisatie koos Levend Erfgoed als leidraad. Rondom dit thema zijn panden geselecteerd en uitgenodigd mee te doen. Alle deelnemende monumenten en het nevenprogramma staan vermeld in het programmaboekje en op de website: www.omdleiden.nl Het thema *Levend erfgoed* werd in een viertal themateksten verder uitgewerkt. Het programmaboekje verscheen in een oplage van 10.000 exemplaren. Vormgeving werd verzorgd door Valetti, Claudia Claas en druk door Puntgaaf. Een overzicht van de deelnemende monumenten en activiteiten verscheen ook in het Engels.

Open Monumenten voor iedereen?

Net als vorig jaar streefde de nationale organisatie van de Vriendenloterij Open Monumentendag naar het meer toegankelijk maken van monumenten. Stonden vorig jaar de doven en slechthorenden in de schijnwerpers, dit jaar lag de klemtoon op mensen met een visuele handicap. Ook werd extra aandacht besteed aan het enthousiasmeren van een jonger publiek. Dankzij een subsidie van de landelijke Vriendenloterij Open monumentendag is een tweetal podcasts gemaakt ism de Hortus botanicus en Stichting Utopa, die het Leidse Weeshuis beheert.

Vrijwilligers

Net als voorgaande jaren was er een grote ploeg van ruim 240 vrijwilligers actief als rondleider of gastheer, -vrouw binnen de opengestelde monumenten. Vrijwilligers leverden ook bij de voorbereidingen een aanzienlijke bijdrage, zoals bij het invoeren van de gegevens op de website(s), het maken van foto's, het schrijven van teksten, het verzamelen van pandinformatie, het begeleiden van kinderactiviteiten en het rondbrengen van de lunchpakketten.

Ter voorbereiding op het thema was er zaterdag 10 juni een vrijwilligersbijeenkomst in het speeltuingebouw van Speeltuin Ons Eiland. Hier kregen de vrijwilligers een introductie op het programma en de deelnemende monumenten, een workshop en vervolgens een mini excursie programma door de wijk. Zo werd Scheepswerf Stallinga bezocht en de kweektuin van de zeeheldenbuurt. Eind augustus en begin september werden er diverse voorbereidende bijeenkomsten gehouden voor de vrijwilligers die in een bepaald monument ingeroosterd stonden. De toelichting werd vaak gegeven door een bouwhistoricus of de restauratiearchitect.

Het vrijwilligerscadeau werd dit jaar verzorgd door theewinkel Het Klaverblad. Voor alle vrijwilligers waren speciale pakjes monumententhee.

Junior Rondleiders

In de Pieterskerk werden er weer rondleidingen verzorgd door de OMD Junior Rondleiders. Er waren zes enthousiaste junioren actief.

Kidsgids

Donderdag 31 augustus nam wethouder Jermoumi van Onderwijs op het schoolplein van de Lucas van Leyden school, locatie Ursulasteeg, de Kidsgids (7.000 exemplaren) in ontvangst. Deze kidsgids wordt gratis verspreid onder alle basisscholen van Leiden. Door middel van

een speurtocht maken de kinderen op speelse wijze kennis met de rijke cultuurhistorie in hun stad, zonder dat ze ergens naar binnen hoeven. Dit jaar was de kidsgids gericht op levend erfgoed. Het ontwerp van de Kidsgids was net als de speciale collages van de hand van Claudia Claas.

De speurtocht is - onder begeleiding van een ouder of eventueel leerkracht - geschikt voor kinderen uit de midden- en bovenbouw (groep 5 tot en met 8) van het reguliere basisonderwijs. De wandeling neemt ongeveer anderhalf uur in beslag en kan op elk zelfgekozen moment, individueel of in klassenverband, worden gelopen en dienen als leidraad voor een stadswandeling.

Kidsactiviteiten

Voor de jonge monumentenbezoeker was weer van alles te doen bij de Kidsactiviteiten in de Hortus botanicus. Hier konden de speurders hun speurroute uit de KidsGids laten aftekenen. Op het Notenveld stonden tafels en banken opgesteld en konden de kinderen tekenen, of knutselen onder begeleiding van Technika 10. Ook waren er diverse theaterworkshops voor klein en groot onder begeleiding van de mensen van de Jeugdtheaterschool Leiden.

Muzikale omlijsting: samenwerking Leidse koren

Evenals voorgaande jaren werd er weer samengewerkt met de Contactgroep Leidse koren. Vijfentwintig Leidse koren waren op verschillende locaties te beluisteren.

Lezingen

Zoals elk jaar organiseerde de Historische Vereniging Oud Leiden (HVOL) een lezing op vrijdag 8 september aan de vooravond van de OMD in de Taffehzaal van het Rijksmuseum van Oudheden.

In het Gravensteen werden op zondag 3 lezingen gehouden door Susan Suer (werkzaam bij Erfgoed Leiden en omstreken) over de cipierster van het Gravensteen. Alle lezingen waren compleet volgeboekt.

Overige activiteiten

Op verschillende plekken in de stad waren exposities ingericht. Stichting Diogenes gaf toelichting op de restauratie van het pand Hogewoerd 132. In de Herengrachtkerk was een foto expositie Woord in beeld. Het dagelijks leven van de weesjes kwam in beeld in het Heilige Geest- of Arme Wees- en kindershuis.

Verder kon men ook op pad met de fiets. Een route voerde langs plekken van herinnering aan WOII. Daarnaast kon men zich aanmelden voor een aantal rondleidingen langs Sporen van Slavernij in Leiden. Deze wandelingen werden verzorgd door een rondleider van Mapping Slavery Leiden.

Samenwerkingspartners

- Historische Vereniging Oud Leiden (infopunt, lezing 8 september in Taffehzaal, RMO);
- Erfgoed Leiden en omstreken;
- Gemeente Leiden, Afdeling Speeltuinen;
- Contactgroep Leidse Koren: optreden Leidse koren;
- Radio podcasts over de imker in de Hortus en verhalen over het Heilige Geest- of Arme Wees- en Kinderhuis door Gerry van Brakel;
- Mapping Slavery Leiden;
- Platform Gehandicapten Leiden;
- Erfgoed Leiden en omstreken;
- Technika10;
- Jeugdtheaterschool Leiden e.o.;
- Alle Sponsors en adverteerders;
- Alle pandeigenaren.

Contacten Landelijk bureau

Van de georganiseerde landelijke start- en informatiebijeenkomsten heeft het bestuur van de Stichting Open Monumentendagen Leiden er een aantal bezocht. Er is voor een beperkt aantal panden gebruik gemaakt van de reserveringsapp op de landelijke website www.openmonumentendag.nl Deze app is speciaal ontwikkeld voor gecontroleerde openstelling van monumenten. Ook is er voor het eerst gebruik gemaakt van QR-code bordjes. Via een dashboard kan er pandinformatie gekoppeld worden aan deze QR-code bordjes.

Landelijk directeur van Nederland Monumentenland, Harald de Boer, bracht op zondag 10 september een bezoek aan het OMD-zenuwcentrum in het Stadhuis en heeft enkele panden bezocht.

Relatie comités in buurgemeenten

Ook het programmaoverzicht van Comité OMD Leiderdorp is opgenomen in het programmaboekje. Daarnaast worden er contacten onderhouden met de comités Oegstgeest en Warmond.

Financieel overzicht

Zie separaat Jaarverslag.

Communicatie

Voor de aanpak van communicatie is in 2023 onderstaand voorstel gemaakt. Deze is volgens plan uitgevoerd.

Als belangrijk communicatiemiddel is in 2023 een nieuwe website gerealiseerd. Deze is via een API gekoppeld aan de landelijke website. Naast het feit dat bezoekers nu de monumenten en activiteiten makkelijk kunnen vinden, draagt de website ook bij aan een professionele uitstraling.

Voor het persbericht en de bezoekerscijfers van de website: zie de bijlagen.

Advertenties en sponsoring

De feestelijke Presentatie van de Programmagids vond plaats op donderdag 24 augustus bij Kunstenaarsvereniging Ars Aemula Naturae. Hier ontving wethouder Yvonne van Delft uit handen van voorzitter Alexander Geertsema het eerste exemplaar van het programmaboekje. Vervolgens gaf de voorzitter van Ars, Conny Broeyer een toelichting op de geschiedenis van Ars.

Hoofdsponsors Burgy, Erfgoed Leiden en Omstreken waren hier naast andere adverteerders en relaties bij aanwezig. Voormalig hoofdsponsor Marcel van Dijk, die meer dan 25 jaar actief was voor de OMD werd hier speciaal in het zonnetje gezet. Marcel van Dijk stopt zeker niet met zijn werkzaamheden maar wil het wat betreft inspanningen voor de OMD wat rustiger aan doen en zich focussen op andere gebieden. Stichting OMD Leiden is hard op zoek naar nieuwe sponsors.

Lunch voor de vrijwilligers

Tijdens het weekend ontvingen de ingeroosterde vrijwilligers een lunchpakketje. De lunchpakketjes werden samengesteld door vrijwilligers in de keuken van het stadhuis en werden vervolgens in vliegende vaart bij alle 32 deelnemende monumenten langsgebracht. De ingrediënten voor de lunches werden ter beschikking gesteld door Spar Herenstraat. Water en koeken, alsmede de drankjes en hapjes voor de vrijwilligersbijeenkomst op 10 juni werden beschikbaar gesteld door Sligro Leiden. De Sligro tekende ook voor de nodige aanvulling van materialen zoals panddozen, tape, stiften etc. Wij zijn beide sponsors hiervoor zeer erkentelijk.

Opslag voorraden boekjes en ander materiaal

Het leeuwendeel van de OMD voorraden drukwerk bevindt zich bij Schouten Driepak aan de Rooseveltstraat. Voorjaar 2024 zal dit materiaal verder gesorteerd en opgeschoond worden. De panddozen met vlaggen met het logo van de VriendenLoterij Open Monumentendag en ander materiaal bevinden zich nu bij Erfgoed Leiden op zolder.

Bijlage: Persbericht

Persbericht

Leiden, 10 september 2023

Open Monumentendagen Leiden druk en warm

De Open Monumentendagen Leiden beleefden de warmste editie ooit. Het mooie weer weerhield bezoekers echter niet om naar de stad te komen. Naar schatting kwamen 14.364 duizend bezoekers een kijkje nemen in de 32 voor publiek opengestelde monumenten. Bij elkaar werden ruim 35.910 duizend bezoeken gebracht aan monumentale panden. Het uitgebreide programma had voor ieder wat wils. Naast rondleidingen in monumenten was er ook een fiets- en wandelroute, een muziek- en korenprogramma met optredens van 25 koren, diverse activiteiten voor kinderen en twee podcasts voor blinden en slechtzienden. 'We zijn ontzettend blij en trots dat we dit evenement weer met elkaar hebben kunnen organiseren. Iedereen heeft de warmte goed doorstaan, het zorgde voor een uitstekende sfeer in de stad. We zijn pandeigenaren, onze sponsors en vrijwilligers dan ook zeer erkentelijk', aldus voorzitter Alexander Geertsema.

In 2024 zijn de Open Monumentendagen in het weekend van 14 en 15 september. Het thema is dan 'verbindingen'. Ongetwijfeld inspireert dit thema de Stichting Open Monumentendagen Leiden weer tot een verrassend en afwisselend programma. Mocht je een bijdrage willen leveren, neem dan contact op via info@omdleiden.nl.

Noot voor de redactie:

Voor informatie kunt u contact opnemen met Alexander Geertsema, voorzitter OMD-Leiden via 06-53120100.

Foto's zijn te downloaden via deze link: <https://we.tl/t-4eXlxlalyv>

De foto's zijn rechtenvrij te gebruiken onder vermelding van FvZD@OMD.

Fotobijschriften bij foto's fotograaf Daan Isendoorn:

Het Ambachtsplein was als nieuw vast onderdeel van Open Monumentendagen een groot succes.

Bijlage: Analyse website-bezoek

- 📄 In totaal hebben 9.700 bezoekers in korte tijd de nieuwe website bezocht. Dit is een mooi resultaat.
- 📄 Deze bezoekers hebben 156.000 acties uitgevoerd op de site (kliks).
- 📄 Bijna iedereen kwam op onze site via een google zoekwoord.
- 📄 Er waren bijna 1.000 rechtstreekse bezoekers (die direct zelf het juiste webadres intypten). Dit aantal zal de komende jaren groeien als omdleiden als naam meer een begrip wordt.
- 📄 Bijna 650 mensen kwamen op de site via een verwijzing (link) op social media of een partnerpagina.
- 📄 De tab monumenten is het meest rechtstreeks bekeken (als eerste aangeklikt). Bijna 6.000 keer.
- 📄 De tab activiteiten aanzienlijk minder (823 keer). Maar let op: men komt bij deze tab vaak via een doorklik bij monumenten (en dan wordt de klik meegeteld bij de activiteit en niet bij de tab).
- 📄 De gemiddelde betrokkenheidsduur is 2 minuut 35 sec. Dat is voor een website hoog.

Top 15 best bekeken pagina's (homepage, tab monumenten en tab activiteiten niet meegerekend):

1. Gravensteen
2. Bureau van Politie
3. Gemeenlandshuis
4. Stadhuis
5. Koetshuis Nonnensteeg
6. Engelse pagina
7. Oude Sterrewacht
8. Kegelhuis
9. Pieterskerk
10. Kidsactiviteiten
11. Apothekersdijk
12. Oude Singel
13. ARS
14. Scheepswerf
15. Joods Weeshuis

Hier valt nog wel het een en ander aan toe te lichten. Zo waren niet alle monumenten beide dagen open (dit beïnvloedt het aantal kliks), hebben een aantal organisaties gezorgd voor extra traffic naar de site (o.a. rondom de lezing in het Gravensteen), hebben na plaats 10 veel monumenten ongeveer dezelfde score waardoor de rangorde 11-15 eigenlijk gelijk spel is, etc.

Wat opvalt is de hoge score van het politiebureau en de Engelse pagina. Die laatste pagina met name omdat we die niet specifiek hebben gepromoot. Hier zit dus duidelijk een behoefte. De andere monumenten hadden we wel in dit rijtje verwacht.

De 10 minst bekeken monumenten op onze site:

1. De Heesterboom
2. Museum Boerhaave
3. Herengrachtkerk
4. Hartebrugkerk
5. Speeltuin Ons Eiland
6. Speeltuin Westerkwartier
7. Pieterskerk
8. De Bakkerij
9. Leidse Hout
10. Groenesteeg

Het muziekprogramma voor zaterdag en zondag plus de tab muziek in monumenten is bij elkaar 396 keer aangeklikt. NB: de kooroptredens waren ook vermeld bij de monumenten (die zichtbaarheid zit niet in deze cijfers).